

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «БІОЕКОНОМІКА»

Ступінь вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	«Економіка підприємств та галузей національного господарства»
Рік навчання	<u>2</u> семестр <u>3</u>
Форма навчання	<u>денна, вечірня, заочна</u>
Кількість кредитів ЄКТС	<u>5</u>
Мова викладання	українська

Лектор курсу

**Контактна інформація
лектора (e-mail)**

Сторінка курсу в eLearn

Доктор економічних наук, доцент кафедри економічної теорії Бутенко Віра Михайлівна

butenkovera@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4345>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

В умовах зміни технологічного укладу економік, складної екологічної ситуації, зменшення кількості природних ресурсів з одночасним зростанням потреб населення, підвищення цін на енергоресурси виникає необхідність комплексного, узгодженого та скоординованого підходу до формування моделі збалансованого розвитку України. У рамках дисципліни ставляться питання визначення системного підходу до формування зasad розвитку біоекономіки, який включає комплексне дослідження можливостей, викликів та обмежень з урахуванням світового досвіду та вітчизняних реалій.

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії знань про фундаментальні основи та принципи розвитку біоекономіки, використання ресурсів на засаді сталості, розвиток відновлюваної енергетики, виробництво абсолютно нових біоматеріалів і хімічних речовин, екологізацію промисловості, соціально-економічні аспекти біоекономіки та регулювання державою цих процесів.

Набуття компетентностей

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність ідентифікувати і розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність до генерування нових ідей та прийняття обґрунтованих рішень для досягнення поставлених цілей.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки і суміжних галузей.

СК 5. Здатність формувати наукову проблему, розробляти робочі гіпотези, визначати актуальність, мету, завдання, які необхідно вирішити для досягнення мети, оцінювати необхідні ресурси та час для реалізації, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

СК 6. Здатність обґрунтовувати та впроваджувати економічні рішення, виходячи із закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням економіко-математичних методів та моделей на мікро-, мезо-, та макрорівнях.

СК 7. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти на різних рівнях національної економіки та дотичні до них міждисциплінарні

підходи, виявляти лідерські якості та відповіальність під час їх реалізації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Мати сучасні глибокі теоретичні знання з економіки, соціально-економічних систем і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напряму.

ПРН 4. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження в різних галузях економіки на різних рівнях (мікро-, мезо-, макрорівні) та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та технологій, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

ПРН 5. Пропонувати нові рішення, розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми фундаментальної економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів, лідерства, автономності та відповіальності

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекцій/ практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінюв ання
Тема 1. Походження та розвиток біоекономіки	2/2	Розуміти сутність поняття «біоекономіка» та необхідність розвитку. Знати історичні аспекти розвитку біоекономіки. Засвоїти класифікацію секторів біоекономіки. Розрізняти поняття «біотехнології», «біотехнологічна продукція», «біотехнологічна галузь»; різні моделі біоекономіки. Вміти аналізувати шляхи розвитку біоекономіки в Україні та світі.	Підготовка презентації або реферату	10
Тема 2. Біоекономіка як шлях досягнення цілей сталого розвитку	2/4	Розрізняти поняття «сталий розвиток», «індекс екологічної ефективності», «соціальна система», «екологічна система», «економічна система», «індикатори сталого розвитку». Засвоїти основні принципи сталого розвитку. Вміти встановлювати взаємозв'язок біоекономіки і принципів сталого розвитку. Аналізувати значення рейтингових показників екологічного, економічного та соціального стану України у рамках міжнародних індексів.	Виконання тестового контролю Підготовка презентації або реферату	10
Тема 3. Агробіотехнологі чний енергозберігаючи й кластер – імператив розвитку біоекономіки	2/2	Знати типи кластерів та їх характеристики та основні принципи їх створення. Розуміти сутність агробіотехнологічного кластеру. Аналізувати перспективи створення агробіокластерів в Україні як основи розвитку біоекономіки.	Відповіді на питання Підготовка презентації або реферату	5
Тема 4. Соціальне партнерство як інструмент розвитку біоекономіки	2/4	Розуміти сутність соціального партнерства у процесі формування біоекономіки. Розрізняти основні функції суб'єктів соціального партнерства. Знати історичний процес формування концепції соціального партнерства. Вміти здійснювати SWOT-аналіз соціального партнерства як інструменту державного регулювання розвитку біоекономіки	Відповіді на питання Підготовка презентації або реферату	10
Тема 5. Соціальні аспекти	2/2	Розуміти фактори, котрі викликають необхідність розвитку біоекономіки. Вміти	Відповіді на питання	10

формування біоекономіки		охарактеризувати складові середовища формування біоекономіки та визначати наслідки розвитку біоекономіки на економічному, соціальному та екологічному рівні. Розуміти соціальну відповідальність біоекономіки. Розрізняти рівні прояву соціальних аспектів розвитку біоекономіки.	Підготовка презентації або реферату Виконання тестів	
Тема 6. Державне регулювання розвитку біоекономіки	2/4	Знати основні інструменти державного впливу на розвиток біоекономіки. Здійснювати економіко-правовий аналіз нормативної бази розвитку біоекономіки в Україні. Вміти визначати основні напрями довгострокової стратегії державної підтримки розвитку біоекономіки	Відповіді на питання Підготовка презентації	10
Тема 7. Вимірювання біоекономіки: у чому проблема?	2/2	Знати систему показників, що вимірюють величину та розвиток біоекономіки Аналізувати розвиток біоекономіки в динаміці. Розуміти показники визначення ефективності функціонування біоекономіки.	Відповіді на питання Підготовка презентації	5
Тема 8. Роль біоекономіки в розвитку енергетичного сектору	2/2	Розрізняти види біопалив. Розраховувати економічну ефективність виробництва біопалив. Розуміти роль біомаса як джерела енергії та проблеми її використання. Знати класифікацію відновлюваних джерел енергії (ВДЕ). Аналізувати розвиток ВДЕ в Україні та світі та ефективність їх використання.	Відповіді на питання Підготовка презентації	10
Тема 9. Формування механізму інвестиційної привабливості біоекономіки	2/4	Розуміти сутність поняття інвестиції та інвестиційна політика. Знати напрями формування інвестиційної діяльності у сфері розвитку біоекономіки. Вміти аналізувати рівень інвестиційної привабливості України в контексті розвитку біоекономіки. Розуміти принципи формування механізмів інвестиційної привабливості розвитку біоекономіки. Вміти розраховувати показники інвестиційної привабливості.	Відповіді на питання Підготовка презентації	10
Тема 10. Інноваційний розвиток України - основа формування біоекономіки	2/4	Розуміти сутність поняття інновації та інноваційна політика. Знати напрями формування інноваційної діяльності у сфері розвитку біоекономіки. Вміти аналізувати рівень розвитку інноваційної діяльності в Україні. Розуміти принципи формування інноваційного розвитку біоекономіки.	Відповіді на питання Підготовка презентації	10
Самостійна робота				10
Всього навчальна робота за семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо акаадемічної добробочесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, презентації та наукові доповіді повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'ективних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Allain S., Ruault J-F., Moraine M., Madelrieux S. The ‘bioeconomics vs bioeconomy’ debate: Beyond criticism, advancing research fronts. 2022. URL: <https://doi.org/10.1016/j.eist.2021.11.004>
2. Annika Tienhaara, Emmi Haltia, Eija Pouta, Kyösti Arovuori, Ioanna Grammatikopoulou, Antti Miettinen, Kauko Koikkalainen, Heini Ahtiainen, Janne Artell, Demand and offer of Agricultural ES: against benefit-based policy. European Review of Agricultural Economics. № 3. 2020. pp.1223–1249. URL: <https://doi.org/10.1093/erae/jbz044>
3. Andy W Sheppard, Cameron Begley, S Rughu. David M Richardson Biosecurity in the new bioeconomy. Editorial overview. Current Opinion in Environmental Sustainability. 2019. № 3. Р.1–3.
4. Arundel A., Sawaya D. The Biotechnology 2030: Designing the Policy Agenda. OECD, Int. Futures Programme. 2019 Jupiter Images Corporation. Imagine ltd. P. 14–724.
5. Bioeconomy to 2030: Designing a policy agenda. OECD, 2009. 45 р.
6. Байдала В.В., Бутенко В.М. Біосоціальна економіка в системі пріоритетів сталого розвитку. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент.* 2013. №12 (58). С.227- 230.
7. Байдала В.В., Бутенко В.М. Зарубіжний досвід кластеризації та можливості його застосування в Україні в умовах розвитку біоекономіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки.* 2014. №6. Ч. 1.-С. 152-158.
8. Байдала В.В., Бутенко В.М. Інвестиції в біоекономіку як чинник сталого розвитку АПК України. Основні пріоритети розвитку АПК України у контексті економічної, продовольчої та енергетичної безпеки країни: [монографія]. Під редакцією доктора економічних наук, професора Ю. О. Нестерчук. Умань, 2014. Ч. 1. С.156-160.
9. Байдала В.В., Бутенко В.М. Перспективи створення агробіокластерів як моделі соціального партнерства. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки).* 2013. №2 (22). Т. 1. С. 46–53.
10. Байдала В.В.. Бутенко В.М., Талавиря М.П. Біоекономіка. Навчальний посібник для здобувачів освітнього ступеня доктор філософії. Київ: Наукова столиця. 2020. 293 с.
11. Баланюк I. Роль біоекономіки у створенні можливостей для сталого розвитку. *Економічний дискурс.* Випуск 1. 2017. С. 58-63.

12. Бутенко В. М. Біоекономіка як інноваційний шлях розвитку України. Детермінанти соціально-економічного розвитку підприємств: монографія. За науковою редакцією Строченко Н. І., Пилипенко В. В., Ковальової О. М. Суми, «Сумський національний аграрний університет», 2016. С. 253–263.
13. Бутенко В. М. Стратегічні засади та інституційне забезпечення розвитку біоекономіки в Україні: [монографія]. К., 2018. 520 с.
14. Бутенко В. М., Байдала В. В., Забара А. М. Використання некомерційного маркетингу як інструменту імплементації біоекономіки. *Агросвіт*. 2019. №17. С.29-37.
15. Бутенко В. М., Байдала В. В., Козирська Т. О. Фактори розвитку сонячної електроенергетики в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №17. С.5-11
16. Бутенко В.М. Розвиток біоенергетики в Україні. *Bioeconomics and Agrarian Business*. 2019. № 1.
17. Бутенко В.М., Байдала В. В., Тоюнда А.І. Тенденції розвитку ринку органічної продукції. *Біоекономіка i аграрний бізнес*. 2020. №4. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/bioeconomy2020.04.002>
18. Бутенко В. М. Соціальні аспекти формування біоекономіки. Актуальні питання обліку, аудиту та оподаткування сільськогосподарських підприємств: [монографія]. Суми, 2017. С. 179–189.
19. Patermann C., Aguilar A. A bioeconomy for the next decade. 2021. URL: <https://doi.org/10.1016/j.bioeco.2021.100005>
20. Шубравська О.В. Біоекономіка: аналіз світового розвитку та передумови для становлення в аграрному секторі економіки України. *Економіка України*. 2010. №10. С. 63-73.